

MARIJA MATUŠAKAITĖ

IŠĖJUSIEMS ATMINTI

Laidosena ir kapų ženklėjimas LDK

MARIJA MATUŠAKAITĖ

IŠĖJUSIEMS ATMINTI

Laidosena ir kapų ženklėjimas LDK

UDK 726(474.5)(091)
Ma661

Knygos rengimą ir išleidimą rėmė:

Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas
Lietuvos Respublikos kultūros ministerija

Lietuvos tūkstantmečio
minėjimo direkcija

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija

Fotografas *Klaudijus Driskius*

Redaktorius *Petras Kimbrys*

Dailininkas maketuotojas *Martynas Gintalas*

© Marija Matušakaitė, 2009

© Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2009

ISBN 978-9955-854-19-7

TURINYS

ĮVADAS / 7

ŠALTINIAI, LITERATŪRA, KŪRINIŲ LIKIMAS / 9

KRIKŠČIONIŠKŲ TAUTŲ ŠEIMOJE / 16

TARP PAKILIMO IR NUOSMUKIO / 72

PRIEŠ SAULĖLYDĮ / 230

SUMMARY / 320

ILIUSTRACIJŲ SĄRAŠAS / 324

SUTRUMPINIMAI / 336

ASMENVARDŽIŲ RODYKLĖ / 337

VIETOVARDŽIŲ RODYKLĖ / 348

ĮVADAS

Žmogui įgimtas troškimas palikti savo pėdsaką žemėje ir galimai ilgiau išsaugoti artimųjų atminimą nuo neatmenamų laikų skatino ženklinti palaidojimo vietas, o atsisveikinimą su mirusiuoju paversti visuomenei reikšmingomis apeigomis. Lietuvos kapinėse statomos liaudiškosios koplytėlės, stogastulpiai, kryžiai ir krikštai nuo pat XX a. pradžios traukė dailininkų ir mokslininkų dėmesį. Piešiami, fotografuojami ir klasifikuojami, jie susilaukė leidinių albumų, o užsienio parodose eksponuotos jų nuotraukos savo egzotika žavėjo lankytojus.

Skirtingo likimo susilaukė daugelis jau praityje sunaikintų Lietuvos didikų ir aukštesniųjų visuomenės sluoksnių paminklų. Plitę drauge su krikščionyste ir pas mus perimti iš Vakarų Europos, jie laiko būvyje tvirtai įaugo į mūsų kultūrą bei buitį drauge su krikščioniškais laidojimo papročiais, puoselėjimais vietos feodalų. Dalis senųjų antkapinių paminklų atspindi mūsų šalies kultūrinius ir ekonominius ryšius su Europos kraštais. Iš jų į Lietuvoje atvykdavę menininkai populiarino atsineštas idėjas ir skatino nuolatinę stilių bei dailės srovių kaitą. Paplitę ne tik etninėje Lietuvoje, bet ir visoje buvusios LDK teritorijoje paminklai buvo sunkiai prieinami tarpukario mokslininkams. Ne ką geresnės tyrinėjimo sąlygos buvo susiklosčiusios ir sovietmečiu, kai

palankiau žvelgta tik į liaudies kūrybą. Taip iš Lietuvos kultūros žemėlapis išdildyta ištisa praityje labai reikšminga, tiesiogiai su palaidojimais susijusi dailės sritis.

Šiandien susidarius galimybėms nuodugniau ištirti nepagrįstai pamirštus ir neretai meniniu požiūriu itin vertingus kūrinius, autorė ryžosi plačiau apžvelgti pagrindinius jų tipus Lietuvoje ir tris šimtmečius iki pat LDK nepriklausomybės pradžios XVIII a. pabaigoje trukusią raidą. Be šių nuodugniai analizuojamų kūrinių, čia paliečiamos ir tyrinėtojų veik nepastebėtos labai kuklios antkapinės bei epitafinės plokštės be skulptūrinio dekoro. Visi šie paminklai atspindi ano meto žmonių pagrindines vertybes, gyvenimo tikslo supratimą ir tai, ką apie artimuosius bei save jie laikė būtina perteikti būsimosioms kartoms. Drauge liudydami laiko būvyje kitusią krašto ekonomikos būklę, jie gerokai praplečia mūsų žinias apie tolimų amžių gyvenseną, įgalina papildyti ir patikslinti kai kuriuos istorinius faktus. Antkapio įrengimas sudarydavo tik paskutinį, baigiamąjį maksimaliai išplėtotų kilmingųjų laidotuvių ceremonijų etapą, todėl su jomis susiję ir kiti čia aptariami šios dailės srities objektai.

Vaizdinė medžiaga monografijai kaupta ne tik Lietuvoje, bet ir dabartinės Baltarusijos teritorijoje bei atskirose Lenkijos, Ukrainos, Latvijos

srityse. Naudingos buvo iliustracijos iš Krokuvos Jogailos universiteto bibliotekos, kurias parūpino dr. Jerzy Grygieł, ir medžiaga apie Minsko riedulių parko eksponatus, suteikta Geologijos muziejaus vadovo Valerijaus Vinokurovo. Autorė dėkoja Lietuvos vyskupams, leidusiems bažnyčiose fotografuoti kūrinius, ypač Vilkaviškio vyskupui Rimantui Norvilai, padėjusiam užmegzti ryšius su

Baltarusijos ir Lenkijos katalikų bažnyčių administracija, taip pat tėvui Vitalijui Karikovui, tarpininkavusiam ryšiams su stačiatikių dvasininkais, kolekcininkui Edmundui Armoškai, parėmusiam ekspedicijas į užsienį, ir dailėtyrininkui Gintautui Žalėnui, veikliai prisidėjusiam prie paminklų paieškos.

ASMENVARDŽIŲ RODYKLĖ

- Albertas Brandenburgietis** 135, 328 (171)
Aleksandra 16
Aleksandras VII 194
Aleksandras Jaunelaitis Nadzivojus 44
Aleksandras Jogailaitis 22, 23, 26, 39, 305, 307, 322, 334 (411)
Aleksandravičienė-Kerdziejūtė Teklė žr. **Kerdziejūtė-Aleksandravičienė** Teklė
Aleksandrienė-Sudimantaitė Sofija žr. **Sudimantaitė-Aleksandrienė** Sofija
Algardi Alessandro 196
Alginas Olavas 34, 111, 112, 327 (141)
Alšėniškė-Goštautienė Ona 39
Alšėniškis Aleksandras 51
Alšėniškis Povilas 11, 34, 35, 44, 51–55, 57, 59, 62, 64, 66, 113, 118, 121, 125, 131, 198, 320, 325 (36–38), 335
Andriejus 23
Anichidas Markas Valerijus 68, 325 (54)
Armoška Edmundas 8
Augustas II 9, 230, 231
Augustas Oktavianas 231
- Balinskis** Mykolas 10, 13, 44, 162
Barbora Zapolija 23
Barszczewski Andrzej 69, 325 (57)
Baršėevskis Bazilijus 113, 327 (146)
Bartošaitė-Karalkevičienė Elzbieta 113
Bassano Francesco 185
Batorai 136, 144
Batoras Andriejus 135–137, 143, 328 (172–174, 184)
Batoras Baltazaras 135–137, 138, 143, 328 (172–174, 184)
Batoras Kristupas 36
Batoras Steponas žr. **Steponas Batoras**
Batovskis Antanas 311, 312, 335 (417)
Beinortas Stanislovas 224, 226, 331 (280)
- Benešaitė-Naporkovskienė** Ona 35, 111, 327 (139)
Bernatowicz Tadeusz 12, 116, 118, 185, 203
Bernini Gian Lorenzo 189, 193, 194
Berrecci Bartolomeo 35
Bezručis Simonas (*Bezruczki Szymon*) 278, 333 (368)
Bialozoras Kristupas Kazimieras 14
Bielskis Martynas 17, 24
Bierpfaff Johann Christian 88, 95, 327 (108)
Bispingas Boleslovas 302, 304, 334 (409)
Blocke Willem van den 12, 126, 127, 132, 135–138, 140, 144, 165, 321, 328 (160, 166, 171, 172, 175)
Boddecker Berend 219, 331 (273)
Bona Sforca 34
Boneris Severinas 50
Borkovskis 232
Bragai Anastazas ir Antanas 12, 66, 67, 69, 125, 126, 198, 321, 325 (53)
Branickytė-Radvilienė Marija 98
Brotze J. Ch. 336
Budišas Steponas Jonas 276, 333 (364)
Budrevičienė-Paplunskaitė Judita žr. **Paplunskaitė-Budrevičienė** Judita
Bukolská E. 336
Bzovskis Baltazaras 125
Bžostovskiai 13, 314
Bžostovskienė Marijona 216
Bžostovskis Jonas Kazimieras 14, 216–218, 221, 331 (271, 272)
Bžostovskis Kazimieras 232
Bžostovskis Kiprijonas 216
Bžostovskis Mykolas 238
- Cacaitės** Kotryna ir Apolonija 197–199, 330 (247)
Campagna Girolamo 185–187, 330 (233, 234)
Castelli Andrea ir Antonio 170
Castello Matteo 179
Cecilija Renata 76, 297

- Celariai** 193
- Cercha** Maksymilian 324 (26), 325 (39, 40, 52), 328 (159), 329 (201, 213, 214), 330 (230–232, 236, 237)
- Cercha** Stanisław 11, 44, 46, 324 (26), 325 (39, 40, 52), 328 (159), 329 (201, 213, 214), 330 (230–232, 236, 237)
- Cešickis** Baltramiejus 36
- Chaleckienė-Sapiegienė-Dybovska** Regina žr. **Dybovska-Chaleckienė-Sapiegienė** Regina
- Chaleckis** Demetrijus 162
- Chmiel** Adam 9, 50
- Chodkevičiai** 24, 86
- Chodkevičius** Jeronimas Krizostomas 87, 88, 326 (83–86, 88, 89)
- Chodkevičius** Jonas Karolis 85, 89, 297, 326 (90, 91)
- Chodkevičius** Jonas Kazimieras 88, 297
- Chodkevičiūtė-Sapiegienė** Ona Skolastika 101
- Chominskytė-Volodkevičienė** Kristina 283, 284, 334 (382)
- Chreptavičiai** 114, 162, 216, 290, 292, 323, 328 (147, 148), 334 (392)
- Chreptavičienė-Riomerytė** Ona žr. **Riomerytė-Chreptavičienė** Ona
- Chreptavičienė-Vainaitė** Regina žr. **Vainaitė-Chreptavičienė** Regina
- Chreptavičius** Adomas Liutauras 114
- Chreptavičius** Jonas 265, 333 (339, 340)
- Chreptavičius** Jonas Liutauras 114, 289
- Chreptavičius** Jurgis Liutauras 115
- Chreptavičiūtė** Marijona 289
- Chreptavičiūtė-Krišpinienė** Ona 289
- Chrościcki** Juliusz A. 9, 18, 24, 75, 76, 232, 240, 336
- Contarini** Domenico 195
- Čartoriskiai** 336
- Černiakov** V. F. 98
- Čerska** Sofija 183, 330 (230)
- Činis** Jonas (*Cini Giovanni*) 11, 12, 35, 44, 46, 50, 57, 324 (31)
- Čudovska-Radvilaitė** Konstancija žr. **Radvilaitė-Čudovska** Konstancija
- Danilevičiūtė-Radziminskienė-Sapiegienė** Sofija 162
- Danilevičiūtė-Sulistrovskienė** Teresė 274, 333 (361)
- Daniłowicziai** 144, 329 (185)
- Daunaravičiūtė** Eufrozina 280, 281, 333 (374)
- Decijus** Mikalojus 34
- Dederka** Jokūbas Ignotas 235
- Dybovska-Chaleckienė-Sapiegienė** Regina 162, 164
- Dybovskis** Sebastijonas 162
- Dlugošas** Jonas 9, 16
- Dobrošiniskis** Pranciškus 274, 276, 333 (362)
- Dohna** Christoph von 138
- Dorohostaiskis** Kristupas 72
- Dovydas** 23
- Drėma** V. 331 (286)
- Driskius** Klaudijus 324–335
- Durnikaitė-Duškevičienė** Kotryna 35
- Duškevičius** Baltramiejus 35
- Džanotis** Bernardas Zanolijus de (*Gianotis Bernardus Zanobius de*) 12, 35, 39, 40, 44–49, 51, 54, 320, 324 (27, 30–32), 325 (33)
- Eckhardtówna** J. 44
- Eisenreich-Radvilienė** Regina 72
- Elena** 103, 105, 327 (126)
- Elena Aleksandrienė** 26
- Elzbieta Habsburgaitė** 22, 50, 57, 121, 126, 321
- Elzbieta** 135, 328 (171)
- Falkas** Jeronimas 195
- Farnese** Alessandro 19
- Fiesole di Bartolomeo** Filippo da 35
- Filonardi** Mario 75
- Fiodoras Rostislavovičius** 23
- Firlėjūtė-Sapiegienė** Dorotėja 13, 101, 144, 149, 153, 154, 156, 191, 329 (199)
- Firlėjūtė-Tarnovskienė** Ona 185
- Florentietis** Jonas žr. **Jonas Florentietis**
- Floris** Cornelis 36, 134, 135, 138, 328 (171)
- Foix** Petras de 189
- Franco** Cesare 185, 186
- Freitagas** Adomas 216, 218–220, 331 (274)
- Frydrichas Vilhemas Hohencolernas** (*Friedrich Wilhelm Hohenzolern*) 95
- Funduklej** I. (*Фундуклею II.*) 336
- Galis** Jonas Marija 82, 326 (71)
- Galka** Juozapas 271, 273, 333 (352)
- Galkienė** Ona 271, 273, 333 (351)

- Galvelė** Andriejus 197, 198, 333 (352)
Gameren Tielman van (*Gameren Tylman z*) 215, 331 (269)
Gamratas Petras 36, 54, 55, 325 (40)
Garwaski Stanisław 183, 184, 330 (231)
Gębarowicz Mieczysław 59
Gembickis Laurynas 158, 159, 329 (204)
Gembickis Petras 189, 190, 196, 330 (238)
Gerevich L. 325 (54–58)
Giedraitis Martynas 205–208, 330 (255), 331 (256)
Girskis Tomas 115, 116, 197, 328 (151, 152)
Gisleni Giovanni Battista 12, 76, 77, 188–190, 195–197, 223, 325 (62, 63), 330 (235, 238, 245), 331 (277)
Gižickis Povilas 231, 233
Glebavičiai 92
Glebavičienė-Radvilaitė Kotryna žr. **Radvilaitė-Glebavičienė** Kotryna
Glebavičiūtė-Oginskienė Marcibelė 227, 331 (282)
Gloger Zygmunt 9, 16
Golušaitė-Jelenskienė Kotryna 292, 295, 334 (395)
Gosievskis Aleksandras 13, 171, 325 (62), 329 (217)
Gosievskis Kristupas žr. **Korvin-Gosievskis** Kristupas
Goslavska-Valavičienė-Sapiegienė Kotryna 140, 162, 164
Goštautas Albertas 11, 26, 31, 39, 320, 324 (27–29)
Goštautas Martynas 39
Goštautas Stanislovas 39, 46
Goštautienė-Alšėniškė Ona žr. **Alšėniškė-Goštautienė** Ona
Goštautienė-Radvilaitė Barbora žr. **Radvilaitė-Goštautienė** Barbora
Goštautienė-Vereiskytė Sofija žr. **Vereiskytė-Goštautienė** Sofija
Grinius Jonas 11
Grusznicki Jan 69, 325 (58)
Gruževskis 267, 268, 333 (344)
Guagnini Alessandro 24
Gucci Santi 124, 125, 145, 153, 156, 161, 168
Gucevičius Laurynas 13, 34, 39, 175, 268
- Handlė** Henrikas 96
Hastfer Hans von 195
Hebneris Petras 37
Hendel Zygmunt 11, 148
- Hilboltas** Jonas (*Hilboldt Johann*) 60, 325 (44)
Hinrichas Otonas (*Hinrich Otto*) 60, 325 (44)
Hohenzolern Friedrich Wilhelm žr. **Frydrichas Vilhemas Hohencolernas**
Homolickis Mykolas 10, 13, 44
Hondius Willem 151, 329 (197)
Hornung Zbigniew 145
Hozijus 19
- Jablka** Jokūbas 35
Jablkienė-Jonuškaitė Margarita žr. **Jonuškaitė-Jablkienė** Margarita
Jablkienė-Vodinskytė Sofija žr. **Vodinskytė-Jablkienė** Sofija
Jakunina L. (ЯКУНИНА Л. И.) 324 (8)
Janonienė R. 324 (6)
Janovskis Jokūbas 235
Januševičius M. 11
Jaugelis-Telega Steponas 103, 104, 327 (125)
Jelskiai Gedeonas, Liudvikas, Rapolas, Samuelis ir Tomas 292
Jelenskienė 244, 292, 293, 334 (394)
Jelenskienė-Golušaitė Kotryna žr. **Golušaitė-Jelenskienė** Kotryna
Jelenskienė-Riomerytė Kazimiera žr. **Riomerytė-Jelenskienė** Kazimiera
Jelenskis Mykolas 294, 295, 334 (396)
Jelenskytė Konstancija 292
Jelenskytė-Juškevičienė Rachelė 292
Jessen P. 330 (229)
Jetrichas Žerotinietis 82, 326 (73)
Jodkowski 50
Jodkowski J. 108
Jogaila 16, 39
Jogailaičiai 23, 50
Jogailaitė Ona žr. **Ona Jogailaitė**
Jogailaitis Aleksandras žr. **Aleksandras Jogailaitis**
Jonas 277, 333 (366)
Jonas III Vaza 135, 137
Jonas Kazimieras Vaza 76, 231
Jonas Florentietis (*Giovanni Fiorentino*) 68, 69, 325 (56–58)
Jonas iš Lietuvos kunigaikščių 34, 51, 57
Jonas Jaunelaitis Daugėla 44

Jonas Sobieskis 231, 234, 238, 239
Jonuškaitė-Jablkienė Margarita 35
Julijona 16
Julijus II 157
Juraga-Giedraitis Kazimieras 232
Jurkovskis Karolis 260, 332 (325)
Juškevičienė-Jelenskytė Rachelė žr. **Jelenskytė-Juškevičienė** Rachelė

Kamarauskas Pranciškus 266, 267, 333 (342)
Kampianai 193
Kaneinas Frydrichas 107, 327 (130)
Karalkevičienė-Bartošaitė Elzbieta žr. **Bartošaitė-Karalkevičienė** Elzbieta
Karalkevičiūtė-Orlovskienė Ona 113
Karikov Vitalij 8
Karolis V 18, 19
Karpowicz Mariusz 12, 77, 179, 189, 195, 196, 325 (63), 330 (245), 331 (277)
Katenbringas Juozapas 235
Kazevskis Tomas 108
Kazimieras 280
Kazimieras Jogailaitis 39, 43
Kazlauskas Gintaras 88, 97, 100
Kelčevskienė-Masalskytė Dorotėja žr. **Masalskytė-Kelčevskienė** Dorotėja
Kelčevskis Jonas Kristupas 221
Kerdziejūtė-Aleksandravičienė Teklė 281, 282, 334 (378)
Kerelis Simonas 21, 22, 324 (6)
Kersnovskis Jonas 215, 216, 221, 331 (270)
Kęsgailos 284, 334 (384)
Kirkoras Adomas Honorijus 10, 24, 26
Kiška Stanislovas 34, 171
Kiškaitė-Radvilienė Ona 88, 91
Klanickiai Mykolas ir Konstancija 282
Klanickienė-Palubinskaitė Ona žr. **Palubinskaitė-Klanickienė** Ona
Klanickis Andriejus 281, 282, 334 (377)
Kločka Matas Albertas Jonas 34, 157
Klokockis Kazimieras Kristupas 74, 325 (60)
Kłos Jan 51
Knakfusas Martynas 236, 237, 238, 331 (284, 285)
Kobelskis Pranciškus Antanas 302, 303, 334 (408)

Kobylnicki Stanisław 145, 153, 329 (186)
Kolona Prosperas 233
Kolontajūtė Eufrozina 280
Komecki Sebastian 183, 184, 330 (232)
Konarskis Jonas 39, 324 (26)
Koniskis Jurgis 311, 334 (416)
Konstantinas 23
Kontrimas Antanas Liudvikas 312, 313, 335 (419)
Kopera Feliks 11, 44, 324 (26), 325 (39, 40, 52), 328 (159), 239 (201, 213, 214), 330 (230–232, 236, 237)
Korabiewski Aleksander 24, 25, 324 (9)
Korčakas Mykolas 305, 306, 322, 334 (410)
Koreckytė-Zavišienė 284
Korizna Mikalojus 34
Korvin-Gosievskis Kristupas 76, 223, 325 (62), 331 (277)
Korvinas Motiejus 68
Kosakovskiai 243
Kosakovskis Andriejus 214, 331 (267, 268)
Kostrovickienė-Sekliuckytė Barbora žr. **Sekliuckytė-Kostrovickienė** Barbora
Kotryna II 14, 311
Kotryna Povilienė 204
Kovalienė Kristina 314, 335 (422)
Kozakiewicziai H. ir S. 324 (30), 325 (33), 328 (158)
Kozakiewiczowa Helena 12, 35, 44, 46, 68, 324 (31)
Koziela Ambraziejus 271
Koziela-Poklevskis Tadas žr. **Poklevskis-Koziela** Tadas
Kozielienė Ona 273, 333 (354)
Kozielienė-Vainienė-Sulistrovskytė Ona Liudvika žr. **Sulistrovskytė-Kozielienė-Vainienė** Ona Liudvika
Kozielienė-Verigaitė Justina Liudvika žr. **Verigaitė-Kozielienė** Justina Liudvika
Kraševskis Juzefas Ignacas 10, 11, 24, 44, 50, 156, 157, 164
Krišpinienė-Chreptavičiūtė Ona žr. **Chreptavičiūtė-Krišpinienė** Ona
Krokuviškis Stanislovas Pranciškus žr. **Stanislovas Pranciškus Krokuviškis**
Krzyżanowski Lech 12
Kucevičiai Samuelis ir Barbora 224, 225, 331 (279)
Kurczewski Jan 10, 23, 26, 35

- Łaganowska** Jadwiga 64, 66, 325 (52)
Łapszańska-Sołtysowa-Pasiutówna Małgorzata žr.
Pasiutówna-Łapszańska-Sołtysowa Małgorzata
Łapszański-Sołtys Franciszek 25, 324 (10)
Laskis Jonas 68
Lasocki Stanisław 45, 46, 324 (30)
Laurinavičius Tomas 35, 111, 327 (139)
Leibovičius Hiršas 131, 232, 239, 328 (165), 331 (283)
Leniekas Motiejus 64
Lipinskis Timotiejus 162
Liškevičienė J. 336
Litinkevičius Eustachijus 25
Liudvikas XIV 231
Liudvikas XV 233
Lopacinskis Jonas Dominykas 297, 308, 310, 311, 334 (415)
Łopaciński Euzebiusz 10, 11, 38, 50, 134
Lorenc Stanisław 162
Łoza Stanisław 157
Łoziński Władysław 9, 24, 73
Ługowska Zofia 153
Lukenskas Adomas Hilaras 224
Lukoševičius Motiejus 305, 309, 334 (413)
- Mackevičius** Mykolas Stanislovas 238
Maksimilijonas I 238
Małachowski Jan 189, 190, 330 (237)
Marčevskis Juozapas 314
Marija 22
Markauskaitė Neringa 12, 83
Markevičius Juozapas 281, 334 (376)
Martynas Beževicietis 135, 137
Martynas Dušnikietis 23
Masalskis Demetrius 221
Masalskis Ignatas 234, 235, 268, 333 (345)
Masalskytė-Kelčevskienė Dorotėja 221, 331 (275)
Maskevičius Fiodoras 31, 324 (20)
Matušakaitė Marija 9, 11, 12, 121, 179, 246, 324 (22),
 328 (160, 166, 171–175, 177, 182, 184), 329 (185,
 186, 203–207, 211, 215–217), 329 (228), 330 (238,
 240, 243, 250, 254), 331 (261, 278, 283), 332 (301,
 303), 335 (420), 336
Matuzevičius Jokūbas 281, 282, 334 (379)
Medekša Juozapas 244, 245, 332 (300)
- Meleszowski** Stanisław 168, 329 (214)
Micelskytė-Radvilienė Ona Liudvika 234, 235
Michelangelo 157
Mikalojus I 14
Mikalojus Andriejus Flensburgietis 200, 224, 330 (249)
Mikalojus Szentléleki žr. **Szentléleki** Mikalojus
Mikocka-Rachubowa Katarzyna 12, 51, 57
Milner Klaud 315, 316, 335 (424, 425)
Miončinska-Radvilienė Antanina 259, 260, 332 (324)
Myszkowskiai 193
Miškaitė-Radvilienė Marijona 127
Moltzfeldas Hermanas 203
Montelupiai 193
Moravskienė-Radvilaitė Teofilė Konstancija žr.
Radvilaitė-Moravskienė Teofilė Konstancija
Moravskis Ignatas 287, 235, 334 (390)
Morelowski Marjan 11, 13, 134, 162
Morka Mieczysław 9, 230
- Nagurskienė-Puzinaitė** Marija žr. **Puzinaitė-**
Nagurskienė Marija
Nagurskis Jokūbas 286
Nalivaika Semionas 118
Naporkovskienė-Benešaitė Ona žr. **Benešaitė-**
Naporkovskienė Ona
Naporkovskis Jokūbas 35, 111, 327 (139)
Narbutas Teodoras 10, 13
Naruševičienė-Sapiegaitė Teodora žr. **Sapiegaitė-**
Naruševičienė Teodora
Naruševičienė-Zbaraskytė Margarita žr. **Zbaraskytė-**
Naruševičienė Margarita
Naruševičius Aleksandras 101
Naruševičiūtė-Skumin-Tiškevičienė Barbora 72, 179,
 180, 181, 330 (226, 227)
Neborskis Stanislovas 34
Nideckis Andriejus Patricijus 60–62, 320, 325 (45–47)
Niemcewicz Jan Ursyn 9, 18
Niesieckis Kasparas 162
Nochas Jurgis 108, 110, 327 (136)
Nonharthas Mikalojus 134
Norvila Rimantas 8
- Oginskienė-Glebavičiūtė** Marcibelė žr. **Glebavičiūtė-**
Oginskienė Marcibelė

- Oginskienė-Valavičiūtė** Regina žr. **Valavičiūtė-Oginskienė** Regina
- Oginskis** Aleksandras 122
- Oginskis** Demetrijus 122
- Oginskis** Jonas (*Ogiński Jan*) 74, 75, 122, 325 (61)
- Oginskis** Marcijonas Aleksandras 227, 331 (281)
- Oginskis** Matas Bohdanaitis 118
- Oginskis** Samuelis Leonas 122–126, 167, 328 (156, 157), 335
- Oginskis** Tadas 279, 280, 333 (372)
- Oginskis** Teodoras Bohdanas 118–125, 328 (154, 155)
- Olelkaičiai** 21
- Olesinskis** H. 311, 312, 335 (417)
- Ona** 18, 334 (380)
- Ona Jogailaitė** 18, 153, 156, 160, 329 (201)
- Ona Kotryna Konstancija** 75
- Opalinskis** Petras 158–160, 329 (203, 205, 206)
- Opensdorfai** 158, 159
- Ordzienė-Širmaitė** Ona žr. **Širmaitė-Ordzienė** Ona
- Orlovskienė-Karalkevičiūtė** Ona žr. **Karalkevičiūtė-Orlovskienė** Ona
- Orlovskis** Andriejus 113, 327 (146)
- Ostrogiškė-Radvilienė** Kotryna 34
- Ostrogiškiai** 132, 136, 138, 328 (166)
- Ostrogiškis** Konstantinas 58, 59, 61, 167, 320, 325 (43)
- Ostrogiškis** Konstantinas Vosylius 59
- Ostrovskis** Martynas 268, 269, 333 (346)
- Ozemblovskis** Juozapas 11
- Pacas** Mikalojus 173
- Pacas** Mykolas Kazimieras 50, 73
- Pacas** Samuelis 34, 72, 164, 172, 173, 175, 177–180, 182, 183, 321, 329 (218, 219)
- Pacas** Steponas 175
- Pacienė-Sapiegaitė** Sofija žr. **Sapiegaitė-Pacienė** Sofija
- Pacienė-Triznaitė** Petronėlė žr. **Triznaitė-Pacienė** Petronėlė
- Padovanas Moska** Jonas Marija (*Padovano Mosca Giovanni Maria*) 12, 35, 36, 49, 50–52, 54–57, 59, 320, 325 (36, 39–41), 335
- Paknys** Mindaugas 12
- Paliušytė** Aistė 12, 96
- Palladio** Andrea 185
- Palloni** Michelangelo 22, 324 (7)
- Palubinskaitė-Klanickienė** Ona 281, 282, 334 (377)
- Panofsky** Erwin 12
- Paplunskaitė-Budrevičienė** Judita 313, 335 (420)
- Pasiutówna-Łapszańska-Sołtysowa** Małgorzata 25
- Pavlovskis** Jokūbas 232
- Pavlovskis** Stanislovas 16
- Pedetti** Maurizio 233, 331 (283)
- Penkalskis** Jonas 38
- Pfister** Joannes 132, 136, 328 (166)
- Piaseckiai** 223, 292
- Piaseckis** Jeronimas 221–223
- Piaseckis** Tomas 221, 223
- Piekosiński** Franciszek 157
- Pieniašek** Ona (*Pieniaszek Anna*) 61, 64, 65, 320, 325 (50, 51)
- Pijus IV** 18
- Pociejus** Aleksandras 305, 308, 334 (412)
- Pociejus** Kazimieras Aleksandras 231
- Pociejus** Mykolas 291, 292, 334 (393)
- Poklevskis-Koziela** Tadas 271, 273, 274, 333 (359)
- Polis** Mikalojus 72
- Poniatovskis** Stanislovas 282
- Pornikovskis** Juozapas 283, 334 (381)
- Portas** Emilijus (*Portus Emilius*) 70
- Povilas Noskietis** 204, 205, 224, 330 (253, 254)
- Potocka-Radvilienė** Kotryna 34, 113
- Priukneris** Juozapas (*Prückner Joseph*) 302, 304, 334 (409)
- Protasevičius** Valerijonas 34, 50, 56, 57, 59, 113, 320, 322, 325 (41, 42)
- Puslovskis** V. 239, 331 (286)
- Puzinaitė-Nagurskienė** Marija 285, 286, 334 (386), 335
- Puzinienė** Gabrielė 14
- Račkovskis** Juozapas 251
- Radi** Bernardino 182, 183, 330 (229)
- Radvila** Albertas 34
- Radvila** Albertas Stanislovas 24, 73, 81, 82, 127, 134, 326 (72)
- Radvila** Albertas Vladislovas 100, 101, 184, 327 (117–120)
- Radvila** Aleksandras Liudvikas 72, 76
- Radvila** Andriejus 301, 334 (407)

- Radvila** Antanas 99
- Radvila** Boguslovas 78, 81, 228
- Radvila** Jeronimas Florijonas 257–259, 298, 332 (319, 320)
- Radvila** Jeronimas Vincentas 234, 235, 238
- Radvila** Jonas 34, 35
- Radvila** Jonas 34, 35
- Radvila** Jonas († 1750) 315, 317, 335 (426)
- Radvila** Jonas Jurgis 184
- Radvila** Jonas Mikalojus 232
- Radvila** Jonušas (1612–1655) 34, 38, 88–92, 95, 96, 113, 219, 228, 326 (92), 327 (108–111)
- Radvila** Jonušas (1579–1620) 78, 81, 91, 95, 96, 118
- Radvila** Jurgis (1556–1600) 34
- Radvila** Jurgis († 1617) 88, 91, 93, 326 (99)
- Radvila** Jurgis (1721–1755) 296, 302
- Radvila** Jurgis (1860–1914) 98
- Radvila** Karolis Stanislovas (1734–1790) 234, 235
- Radvila** Karolis Stanislovas (1669–1719) 298, 299, 300, 334 (404–406)
- Radvila** Kristupas II 24, 70, 73–76, 88, 91, 96, 134
- Radvila** Kristupas III Mikalojus 184–187, 330 (233, 234)
- Radvila** Leonas Mykolas 234
- Radvila** Mikalojus (1543–1589) 70, 96, 98
- Radvila** Mikalojus (1587–1588) 116, 117, 328 (153)
- Radvila** Mikalojus († 1611) 88, 91, 92, 326 (98)
- Radvila** Mikalojus Faustinas 232, 247, 249, 296, 301, 302, 332 (304), 334 (407)
- Radvila** Mikalojus XVI Kristupas Ignotas Laurynas Rokas 255, 257, 313, 332 (318), 335 (421)
- Radvila** Mykolas Kazimieras 95
- Radvila** Stanislovas (1559–1599) 11, 12, 126–138, 140–142, 147, 156, 165, 169, 216, 328 (160–165, 167–170)
- Radvila** Stanislovas (1722–1787) 302
- Radvila** Steponas 88, 93, 326 (100–103)
- Radvila Juodasis** Mikalojus 34, 35, 96–97, 126, 200, 238
- Radvila Našlaitėlis** Mikalojus Kristupas 34, 99, 116, 184, 185, 200, 202, 203, 206, 330 (251)
- Radvila Perkūnas** Kristupas 24, 34, 88–92, 118, 326 (92, 94–97)
- Radvila Rudasis** Mykolas 96
- Radvila Žuvelė** Mykolas Kazimieras 97, 98, 232, 234, 259, 260, 262, 332 (323)
- Radvilaitė** Elzbieta 88, 94, 326 (104–106), 327 (107)
- Radvilaitė** Juozapa 234
- Radvilaitė** Konstancija 234
- Radvilaitė** Kotryna 117
- Radvilaitė** Kristina 118
- Radvilaitė** Liudvika Karolina 73, 81
- Radvilaitė** Marija Viktorija 234
- Radvilaitė** Veronika 234
- Radvilaitė-Čudovska** Konstancija 73, 258, 259, 270, 332 (322)
- Radvilaitė-Glebavičienė** Kotryna 92, 95
- Radvilaitė-Goštautienė** Barbora 16, 17, 22, 34, 38, 46, 50, 51, 57, 74, 121, 126
- Radvilaitė-Moravskienė** Teofilė Konstancija 289
- Radvilaitė-Sapiegienė** Elzbieta 144, 145, 149, 153, 155, 156, 175, 329 (200)
- Radvilaitė-Zavišienė** 284
- Radvilienė-Branickytė** Marija žr. **Branickytė-Radvilienė** Marija
- Radvilienė-Eisenreich** Regina žr. **Eisenreich-Radvilienė** Regina
- Radvilienė-Kiškaitė** Ona žr. **Kiškaitė-Radvilienė** Ona
- Radvilienė-Micelskytė** Ona Liudvika žr. **Micelskytė-Radvilienė** Ona Liudvika
- Radvilienė-Miončinska** Antanina žr. **Miončinska-Radvilienė** Antanina
- Radvilienė-Miškaitė** Marijona žr. **Miškaitė-Radvilienė** Marijona
- Radvillienė-Potocka** Kotryna žr. **Potocka-Radvillienė** Kotryna
- Radvilienė-Ostrogiškė** Kotryna žr. **Ostrogiškė-Radvilienė** Kotryna
- Radvilienė-Sanguškaitė** Ona Kotryna žr. **Sanguškaitė-Radvilienė** Ona Kotryna
- Radvilienė-Sapiegaitė** Salomėja Sofija Ona žr. **Sapiegaitė-Radvilienė** Salomėja Sofija Ona
- Radvilienė-Šidloveckytė** Elzbieta žr. **Šidloveckytė-Radvilienė** Elzbieta
- Radvilienė-Šidloveckytė** Ona žr. **Šidloveckytė-Radvilienė** Ona
- Radvilienė-Tenčinska** Kotryna žr. **Tenčinska-Radvilienė** Kotryna

- Radvilienė-Valavičiūtė** Teklė žr. **Valavičiūtė-Radvilienė**
Teklė
- Radvilienė-Višnioveckytė** Elzbieta Eufemija žr.
Višnioveckytė-Radvilienė Elzbieta Eufemija
- Radvilienė-Višnioveckytė** Uršulė Pranciška žr.
Višnioveckytė-Radvilienė Uršulė Pranciška
- Radvilaitė-Zavišienė** 284
- Radvilos** 9, 12, 17, 24, 70, 73, 75, 78, 81, 88, 89,
95–97, 165, 232–235, 238, 240, 245, 255, 269,
287, 296–298, 325 (59), 327 (112, 113, 115, 116),
331 (318, 319, 321–324, 332), 334 (399–404),
335 (421)
- Radziminskienė-Sapiegienė-Danilevičiūtė** Sofija žr.
Danilevičiūtė-Radziminskienė-Sapiegienė Sofija
- Radziminskis** Adrijonas 162
- Radziševska** Liudvika 317, 318, 335 (429)
- Radziševska** Marijona 317, 318, 335 (428)
- Radziševskis** Stanislovas Mykolas 274, 318
- Rakovskis** Albertas 34
- Rakovskis** Jonas 34
- Reitino di Lugano** Giovanni Luciano 169, 170, 329 (215)
- Reszke** Stanisław 19
- Rimša** Edmundas 12, 24, 70, 88, 126
- Riomeris** Jonas 263, 265, 333 (334)
- Riomerytė-Chreptavičienė** Ona 289
- Riomerytė-Jelenskienė** Kazimiera 312, 335 (418)
- Ripa** Cesare 36
- Risinskis** Saliamonas 70
- Riškovskis** Jonas 34
- Rokickis** Adomas Mykolas 287, 334 (389)
- Rossi** Giovanni Francesco 12, 77, 188–191, 195, 196,
325 (63), 330 (235, 238, 239, 244, 245), 331 (277)
- Rozenas** Jurgis (*Rosen Georg von*) 62–64, 69, 320, 325
(48, 49)
- Rudamina Dusetiškis** Jonas 208–211, 322, 331 (258–
261)
- Ruseckas** Kanutas 239, 331 (286)
- Sabinas** Stanislovas 200, 204, 224, 251, 330 (249)
- Salė** Sebastijonas (*Sala Sebastian*) 146, 157–159, 161,
179, 321, 329 (187, 203, 204)
- Sanguškaitė-Radvilienė** Ona Kotryna 231–234, 239,
331 (283)
- Sansovino** Andrea 50, 157
- Sapiega** Aleksandras Mykolas 302
- Sapiega** Aleksandras Povilas 13, 315–317, 335 (424,
425)
- Sapiega** Andriejus († 1591) 101
- Sapiega** Andriejus († 1611) 101
- Sapiega** Frydrichas 289
- Sapiega** Jonas Simonaitis 288, 289, 334 (391)
- Sapiega** Jonas Stanislovas 13, 101, 126, 154, 191–195,
322, 330 (240–243)
- Sapiega** Juozapas Stanislovas 292, 296, 297, 315, 334
(398)
- Sapiega** Karolis 101
- Sapiega** Kazimieras Leonas 101, 185, 191, 195
- Sapiega** Kristupas 72, 101, 164, 174–180, 182, 183,
321, 329 (220–222)
- Sapiega** Leonas 13, 72, 101, 130, 144–162, 175, 179,
191, 194, 218, 321, 329 (187–200, 207)
- Sapiega** Petras 245, 246, 332 (301)
- Sapiega** Povilas Jonas 92, 101, 215, 331 (269)
- Sapiega** Povilas Steponas 12, 13, 161–164, 321, 329
(208, 209)
- Sapiega** Stanislovas 175
- Sapiegaitė** Eudoksija 162
- Sapiegaitė** Kristina 162
- Sapiegaitė** Teofilė 162
- Sapiegaitė-Naruševičienė** Teodora 101
- Sapiegaitė-Pacienė** Sofija 173
- Sapiegaitė-Radvilienė** Salomėja Sofija Ona 302
- Sapiegienė-Chaleckienė-Dybovska** Regina žr.
Dybovska-Chaleckienė-Sapiegienė Regina
- Sapiegienė-Chodkevičiūtė** Ona Skolastika žr.
Chodkevičiūtė-Sapiegienė Ona Skolastika
- Sapiegienė-Dybovska** Regina žr. **Dybovska-Sapiegienė**
Regina
- Sapiegienė-Firlėjūtė** Dorotėja žr. **Firlėjūtė-Sapiegienė**
Dorotėja
- Sapiegienė-Radvilaitė** Elzbieta žr. **Radvilaitė-**
Sapiegienė Elzbieta
- Sapiegienė-Radziminskienė-Danilevičiūtė** Sofija žr.
Danilevičiūtė-Radziminskienė-Sapiegienė Sofija
- Sapiegienė-Tarnovska** Teodora Kristina žr. **Tarnovska-**
Sapiegienė Teodora Kristina
- Sapiegienė-Valavičienė-Goslavka** Kotryna žr.
Goslavka-Valavičienė-Sapiegienė Kotryna

- Sapiegienė-Vodinskytė** Grizelda žr. **Vodinskytė-Sapiegienė** Grizelda
- Sapiegienė-Vešelenij** Elzbieta žr. **Vešelenij-Sapiegienė** Elzbieta
- Sapiegienė-Zenavičiūtė** Sofija žr. **Zenavičiūtė-Sapiegienė** Sofija
- Sapiegos** 10, 165, 214, 289
- Sarbievijus** Motiejus Kazimieras 162
- Schulz** Anne Markham 12, 51, 57, 59
- Sebastijonas Čekiukas** (*Sebastian Czeszek*) 58, 59, 325 (43)
- Sekliuckytė-Kostrovickienė** Barbora 295, 334 (397)
- Seredinskis** Jokūbas 251, 252, 332 (313)
- Serlio** Sebastiano 59
- Sforza** Ascanio 50, 157
- Sieniavskiai** Mikalojus, Aleksandras ir Prokopas 145
- Sipaila** Stanislovas 314, 335 (423)
- Skorulskis** Andriejus 98, 99, 327 (113, 114)
- Skumin-Tiškevičienė-Naruševičiūtė** Barbora žr. **Naruševičiūtė-Skumin-Tiškevičienė** Barbora
- Skumin-Tiškevičienė** Marina 32, 33, 324 (23, 24)
- Skumin-Tiškevičius** Jonas 179
- Sluška** Eustachijus 177
- Sobieskis** Jonas žr. **Jonas Sobieskis**
- Sołtys-Łapszański** Franciszek žr. **Łapszański-Sołtys** Franciszek
- Spitka Jordanas** Laurynas (*Spytko Jordan Wawrzyniec*) 168, 329 (213)
- Stanilevičienė-Sumorokaitė** Sofija žr. **Sumorokaitė-Stanilevičienė** Sofija
- Stanislovas Pranciškus Krokuviškis** (*Stanisław Franciszek Krakowczyk*) 156, 157, 161, 329 (202)
- Starowski** Szymon 10, 14, 34, 35, 46, 54, 57, 157, 197, 336
- Steckevičius-Talvošas** Mykolas žr. **Talvoš-Steckevičius** Mykolas
- Steponas Batoras** 28, 29, 36, 82, 118, 124, 125, 126, 135, 144, 162, 231, 324 (18), 328 (158)
- Striukov** D. 25
- Strobandai** 136, 137
- Sudimantaitė-Aleksandrienė** Sofija 51
- Sulistrovskienė-Danilevičiūtė** Teresė žr. **Danilevičiūtė-Sulistrovskienė** Teresė
- Sulistrovskis** Kristupas 271, 273, 333 (353)
- Sulistrovskytė-Kozielienė-Vainienė** Ona Liudvika 271–274, 333 (358)
- Sumorokaitė-Stanilevičienė** Sofija 272, 273, 333 (356)
- Svencickis** Grigalius 34
- Świeykowski** Emanuel 11, 134
- Szentléleki** Mikalojus 68, 325 (56)
- Szyszkowski** Marcin 189
- Šabasevičius** Helmutas 9
- Ščirskis** Jonas Inocentas 74, 75, 325 (61)
- Šidlovecka** Ona 47, 325 (33)
- Šidloveckis** Kristupas 44, 45, 46, 324 (31)
- Šidloveckytė-Radvilienė** Elzbieta 34, 35, 97, 126, 200
- Širmaitė-Ordzienė** Ona 279, 280, 333 (373)
- Širmulis** Alfredas 12
- Šorcienė-Zenavičiūtė** Dorotėja žr. **Zenavičiūtė-Šorcienė** Dorotėja
- Šreteris** Jonas (*Schroetter Johann*) 228
- Šulc-Volfovičius** Martynas 34, 36, 112, 113, 327 (142)
- Švitrigaila** 16
- Talvoš-Steckevičienė** Angelė 310
- Talvoš-Steckevičius** Mykolas 310, 311, 334 (414)
- Tarasevičius** Aleksandras 74, 325 (60)
- Tarnovska-Sapiegienė** Teodora Kristina 77, 101, 177, 184, 185, 188, 189, 191, 196, 302, 322, 325 (63), 330 (235, 239)
- Tarnovskiai** 55
- Tarnovskienė-Firlėjūtė** Ona žr. **Firlėjūtė-Tarnovskienė** Ona
- Tarnovskis** Joakimas 185
- Tarnovskis** Jonas 55
- Tarnovskis** Jonas Kristupas 55
- Tarnovskis** Petras 135, 137, 138, 328 (175)
- Taurogiński** Bolesław 98
- Telega** Steponas Jaugelis žr. **Jaugelis-Telega** Steponas
- Tenčinska-Radvilienė** Kotryna 34, 75
- Tenčinskis** Jonas 168
- Tenkala** Jokūbas (*Tencalla Jacopo*) 166, 170–172, 174, 178–180, 321, 329 (210, 218, 220, 223), 330 (224–226)
- Tenkala** Konstantinas (*Tencalla Costante*) 166, 170–172, 174, 178–180, 183, 321, 329 (210, 218, 220, 223), 330 (224–226)
- Terleckis** Kirilas 33, 324 (25)

- Tielman van Gameraen** žr. **Gameraen** Tielman van
Tiškevičiai 22, 24
Tiškevičienė-Naruševičiūtė Barbora žr. **Naruševičiūtė-Tiškevičienė** Barbora
Tiškevičienė-Skumin Marina žr. **Skumin-Tiškevičienė** Marina
Tiškevičius 209
Tiškevičius Antanas 197
Tiškevičius Antanas Jonas 34, 285, 334 (385)
Tiškevičius Eustachijus 11, 179, 195, 336
Tiškevičius Eustachijus Vosylaitis 31, 32, 324 (21)
Tiškevičius Jonas Eustachijus 195
Tiškevičius Jurgis 191, 195–197, 322, 330 (244, 245)
Tiškevičius Teodoras 24
Tiškevičius Vladislovas 285, 334 (385)
Tiškevičius Vosylis 26
Tiškevičiūtė-Zavišienė Teresė 285
Točylovskis Petras 238
Tomickis Petras 36, 54, 55, 325 (39)
Trečiokaitė Verutė 324 (19)
Trevisano Marcantonio 194
Trizna Mykolas Gedeonas 36
Triznaitė-Pacienė Petronėlė 173
Turas 31
- Ubal dini** Stefano 177
Urbonas VIII 195
- Vaina** 209
Vaina Abraomas 34
Vaina Benediktas 34, 112, 113, 327 (144)
Vaina Juozapas 271–273, 333 (355)
Vainaitė Liudvika 273, 274, 333 (360)
Vainaitė-Chreptavičienė Regina 264, 333 (336)
Vainaitė-Volskienė Barbora 211–213, 322, 331 (263, 264–266)
Vainienė-Kozieliene-Sulistrovskytė Ona Liudvika žr. **Sulistrovskytė-Kozieliene-Vainienė** Ona Liudvika
Vaiša Stanislovas 83
Valavičiai 122, 182, 183
Valavičienė-Sapiegienė-Goslavska Kotryna žr. **Goslavska-Valavičienė-Sapiegienė** Kotryna
Valavičienė-Važinskytė Elzbieta žr. **Važinskytė-Valavičienė** Elzbieta
- Valavičius** Andriejus 13, 38, 138–143, 162, 171, 181, 321, 328 (176–183)
Valavičius Ernestas Antanas 302
Valavičius Eustachijus 34, 181–183, 321, 330 (228)
Valavičius Jeronimas 140, 141
Valavičius Jurgis 286, 287, 334 (388)
Valavičiūtė-Oginskienė Regina 122
Valavičiūtė-Radvilienė Teklė 72
Valavičiūtė-Zavišienė Sofija 110, 284
Valonas Jonas Pilypas 11, 96, 134
Valteris Konradas 37, 38
Vaza Jonas III žr. **Jonas III Vaza**
Vaza Jonas Kazimieras žr. **Jonas Kazimieras Vaza**
Vaza Vladislovas žr. **Vladislovas Vaza**
Vaza Zigmantas žr. **Zigmantas Vaza**
Vaza Zigmantas Kazimieras 76
Važinskytė-Valavičienė Elzbieta 286, 287, 334 (388)
Vegerskis Laurynas 64
Verbenta Branicietis (*Wierzbięta z Branic*) 224
Vereiskytė-Goštautienė Sofija 39
Verygaitė-Kozieliene Liudvika Justina 271, 272, 274, 333 (357)
Veselovskienė Aleksandra 37
Veselovskis Kristupas 37, 164
Veselovskis Mikalojus 164
Veselovskis Petras 126, 129, 138, 141, 164–171, 173, 177–179, 321, 329 (210–212)
Vešelenij-Sapiegienė Elzbieta (*Wesselényi-Sapieżyna Elzbieta*) 162, 164, 329 (209)
Vešelenijus Pranciškus 162
Vikeratas Jonas 108, 110, 327 (137)
Vilčinskis Jonas Kazimieras 11, 211
Vilhelmas Brandenburgietis 49, 325 (35)
Višnioveckiai 21
Višnioveckis Mykolas Kaributas 231
Višnioveckytė-Radvilienė Elzbieta Eufemija 13, 98, 99, 116, 203, 204, 327 (115), 330 (252)
Višnioveckytė-Radvilienė Ursulė Pranciška 97, 232, 234, 258, 259, 262, 332 (321)
Vytautas Didysis 12, 16, 23, 24, 28, 34, 50, 57, 110, 175, 216, 321
Vitkauskienė Rūta 12, 88
Vladislovas Vaza 72, 73, 75
Vodinskytė-Jablkienė Sofija 35

- Vodinskytė-Sapiegienė** Grizelda 37, 101
Volkovickis Bernardas 276, 277, 333 (365)
Volodkevičienė-Chominskytė Kristina žr.
Chominskytė-Volodkevičienė Kristina
Volskienė-Vainaitė Barbora žr. **Vainaitė-Volskienė**
 Barbora
Volskis Kazimieras 211
Volskis Mikalojus 212, 213, 331 (262–266)
Vorobjovas Mikalojus 11
Voronecas 235
- Wardzyński** Michał 12, 162, 182
Wiliński Stanisław 12, 157, 159
Willem van den Blocke žr. **Blocke** Willem van den
Włodek-Firlejowa Jadwiga 169, 170, 329 (215)
- Zablockis** Adomas 112, 327 (143)
Zahorski Władysław 11, 24, 164
Zalevskis Kasparas 34
Zavaleka Vosylius 106, 107, 327 (128)
Zaviša Andriejus 34, 110, 284
Zaviša Jonas 284
Zaviša Kristupas 284, 285
Zaviša Mikalojus 284
Zaviša Pranciškus 286, 334 (387)
Zavišaitė Barbora 34, 110, 111, 327 (140)
Zavišienė-Radvilaitė žr. **Radvilaitė-Zavišienė**
Zavišienė-Tiškevičiūtė Teresė žr. **Tiškevičiūtė-Zavišienė**
 Teresė
- Zavišienė-Valavičiūtė** Sofija žr. **Valavičiūtė-Zavišienė**
 Sofija
Zbaraskytė-Naruševičienė Margarita 34
Zbaraskis Jurgis 170, 329 (216)
Zenavičiūtė-Sapiegienė Sofija 101
Zenavičiūtė-Šorcienė Dorotėja 224, 227, 331 (278)
Zenkovičius Mykolas Jonas 230, 231, 264, 266, 333
 (337)
Ziemovitas 16
Zigmantas Kazimieras Vaza žr. **Vaza** Zigmantas
 Kazimieras
Zigmantas Vaza 76, 118, 126, 135, 144, 162, 181, 231,
 297
Żygulski Z. 324 (9)
Zoravskis Antanas 280, 281, 333 (375)
Zvaryga Irina 115
- Žagelis** Martynas Mykolaitis 34
Žagelis Martynas 184, 185
Žalėnas Gintautas 8, 115, 276, 331 (291, 292), 332
 (293, 294), 333 (341)
Žalinskis Adomas 185
Ždanas (*Ždan*, *Ждан*) 107, 108, 327 (131)
Žepnickis Ipolitas 205, 207–209, 331 (257)
Žežicka Uršulė 36
Žygimantas Augustas 9, 17–19, 22, 50, 51, 73, 75, 114,
 121, 144, 164, 324 (1)
Žygimantas Senasis 23, 35, 51, 59, 144, 153
Žolkovskis Antanas Juozapas 265, 333 (338)

VIETOVARDŽIŲ RODYKLĖ

- Alšėnai** (Baltarusija) 10, 12, 13, 24, 72, 161, 162, 321
Astravas (Baltarusija) 214, 315, 331 (267)
Ašmena (Baltarusija) 162, 271, 273, 274
Ašmenėlė (Baltarusija) 72
Augsburgas 184
- Balstogė** (Lenkija) 328, 336
Baltarusija 7, 8, 13, 26–28, 32, 33, 107, 177, 211, 214, 228, 271, 277, 283, 296, 311, 324 (11, 12), 336
Barčėvas (Lenkija) 135, 136, 143, 144, 328 (172, 184)
Bassano (Italija) 185
Berežanai (Ukraina) 145
Berlynas 330 (229)
Biala (Lenkija) 72, 232, 234, 314
Bienica (Baltarusija) 13, 283, 284, 334 (382, 383)
Biržai 38, 75, 88, 89, 95
Bogynė (Baltarusija) 34
Bolonija (Italija) 18, 184
Brandenburgas 49, 95
Breslauja (Baltarusija) 74, 195, 221
Buda (Vengrija) 68, 325 (55), 336
Budapeštas 325 (54–58)
Budslavas (Baltarusija) 24, 244, 248–252, 260–263, 270, 271, 314, 332 (297, 298, 305, 310–312, 327, 328, 331, 333), 333 (335, 350), 335 (422)
Buivydžiai 274, 275, 317, 318, 333 (363), 335 (427–429)
Bzovas (Lenkija) 83
Bžezinos (Lenkija) 45, 46, 324 (30)
- Cėsys** (Latvija) 60, 61, 64, 65, 320, 325 (45, 50)
Chelmecas (?) 287
Chencinos (Lenkija) 163, 164
Chotynas (Ukraina) 209
- Čatka** (*Csatka*, Vengrija) 68
Čekija 81
- Darsūniškis** 118
Dauginava (Baltarusija) 27
Dauguva 27
Didysis Ksionžas (Lenkija) 168
Didžioji Berastavica (Baltarusija) 297
Dirvėnai 162
Dysna (Baltarusija) 271, 273, 274
Dniepras 27
Dokšica (Baltarusija) 27
Drezdenas 336
Drohičinas (Lenkija) 200, 255, 336
Dubingiai 12, 34, 78, 95, 96, 134
Dzikuškės (Baltarusija) 32, 324 (23)
- Egiptas** 99, 194, 203
Eišiškės 224
Elbingas (Lenkija) 24
Estija 67, 70, 216
Europa 7, 19, 41, 49, 157, 183, 194, 203, 218, 323
- Flandrija** 134
- Gandinga** 140
Gardinas (Baltarusija) 10, 23, 36, 37, 78–80, 108, 239–241, 270, 278–282, 326 (65), 331 (287–290), 333 (369–371, 375), 334 (376–378)
Gdanskas 37, 38, 134, 135
Gilūtos 32, 324 (22)
Gloguvekas (Lenkija) 158, 159
Gniezdzevas (Lenkija) 282
Gnieznas 68, 69, 158, 159, 325 (57, 58), 329 (204)
Gomelis (Baltarusija) 162
Grudekas (Lenkija) 28
- Italija** 18, 35, 41, 42, 43, 49, 50, 54, 72, 76, 113, 157, 169, 170, 175, 177, 184, 185, 189, 191, 193, 276, 321

- Janovičiai** (Lenkija) 234
- Jaroslavlis** (Rusija) 23, 324 (8)
- Jonava** 243, 332 (295, 296)
- Jurbarkas** 173
- Kamajai** 224
- Kamojys** (Baltarusija) 270, 271, 272, 273, 274, 278, 333 (349, 351–361, 368)
- Karaliaučius** 37, 73, 78, 81, 126, 135, 141, 196, 207, 228
- Kareličai** (Baltarusija) 232
- Karmėlava** 118, 121, 122
- Kaunas** 10, 30, 36, 60, 72, 77, 108, 109, 110, 111, 121, 179, 221, 251, 252, 324 (19), 327 (134, 135, 138), 332 (313), 336
- Kazokiškės** 224, 226, 331 (280)
- Kėdainiai** 12, 24, 70, 73, 88, 90, 92, 103, 107, 108, 216, 218, 219, 220, 276, 277, 326 (92, 93, 98–100, 104), 327 (108, 129, 130), 331 (274), 333 (365), 336
- Kijevas** 58, 59, 61, 325 (43), 336
- Knišinas** (Lenkija) 17
- Kobilnikai** (Lenkija) 145, 153, 329 (186)
- Kobrinas** (Baltarusija) 140
- Kodenis** (Lenkija) 288, 289, 305, 308, 309, 334 (391, 413)
- Kolodnas** (Baltarusija) 277, 333 (367)
- Kozelskas** (Rusija) 121
- Kramianica** (Baltarusija) 211, 331 (263)
- Kretinga** 85–89, 260, 326 (82, 83, 90), 332 (325)
- Krymas** 39
- Krokuva** 8, 10, 17, 18, 22–24, 35, 36, 38, 39, 43, 44, 50, 51, 54, 55, 57, 59, 64, 66, 68, 72, 78, 124, 125, 153, 156, 157, 159, 160, 161, 168–170, 183, 184, 189, 190, 193, 195, 196, 224, 324 (26), 325 (39, 40, 52), 328 (158, 159), 329 (201, 202, 213, 214, 216), 330 (230–232, 236–238)
- Krosnas** (Lenkija) 55, 80, 81, 169, 329 (215)
- Kruonis** 10–12, 50, 118, 119, 121–126, 167, 168, 321, 328 (154, 156)
- Kuoknesė** (Latvija) 118
- Kupiškis** 314
- Kvetkai** 266–268, 333 (342, 343)
- Lahoiskas** (Baltarusija) 22, 31, 32, 324 (21)
- Latvija** 7, 67, 70, 216, 241, 336
- LDK** 7, 9, 12, 13, 24, 26, 27, 32, 34, 36, 37, 39, 49, 59, 60, 66, 78, 81, 91, 95, 96, 110, 113, 118, 122, 126, 144, 162, 164, 175, 181, 185, 191, 203, 210, 214, 219, 228, 230, 232, 234, 235, 260, 277, 284, 285, 287, 289, 297, 298, 302, 311, 314, 315
- Lenkija** 7–9, 11, 17, 19, 24, 35, 38, 39, 41, 44, 46, 48, 49, 50, 54, 64, 68, 69, 80, 81, 82, 124, 126, 134, 137, 145, 153, 157, 159, 163, 168–170, 177, 183, 184, 189, 193, 194, 196, 198, 200, 207, 215, 230, 231, 233, 240, 296, 297
- Lietuva** 7–13, 16, 17, 22–26, 28, 30, 32, 34–36, 38, 39, 44, 46, 48–51, 54, 57, 66, 70, 72, 77, 81, 82, 85, 88, 96, 108, 113, 115, 118, 121, 122, 125–127, 129, 130, 134, 137, 138, 140, 141, 144, 153–157, 159, 162, 165, 171, 173, 175, 177, 179, 181–185, 189, 191, 193, 195–197, 200, 205, 207, 209, 211, 213–216, 218, 221, 223, 224, 228, 230–234, 238, 246, 247, 252, 262, 274, 276, 289, 296, 297, 302, 305, 314, 315, 317
- Lietuvos Brasta** (Baltarusija) 34, 231
- Lisniovas** (Lenkija) 135, 137
- Livonija** 24, 38, 49, 60–62, 64, 112, 121, 173, 177, 218
- Londonas** 74, 99
- Loretas** 127
- Lovičius** (Lenkija) 135, 137, 328 (175)
- Luckas** (Ukraina) 51, 57, 232, 234, 235, 302
- Lvovas** 24, 125, 193
- Malborkas** (Lenkija) 24
- Maskva** 13, 24, 25, 26, 34, 39, 50, 57, 60, 72, 74, 78, 83, 100, 109, 115, 162, 173, 185, 196, 221, 336
- Mastai** (Baltarusija) 17
- Mechelenas** (Belgija) 135
- Merkinė** 72, 108, 114, 276, 297, 333 (364)
- Mikailiškės** (Baltarusija) 13, 314
- Milanas** 77, 189, 336
- Minskas** 8, 27, 28, 57, 74, 122, 163, 238, 277, 287, 311, 336
- Myrius** (Baltarusija) 198, 199, 232, 330 (247)
- Mosaras** (Baltarusija) 28, 29, 324 (17)
- Mozyrius** (Baltarusija) 295

- Mozūrai** (Lenkija) 16, 83
Mscislavas (Baltarusija) 122, 195, 205, 238
Musninkai 197, 198, 199, 330 (248)
- Narevas** (Lenkija) 48, 115, 200, 325 (34)
Naugardukas (Baltarusija) 10, 39, 64, 114, 115, 208, 209, 211, 215, 216, 232, 274, 276, 277, 282, 283, 289, 292, 296, 322, 328 (147, 150), 331 (258, 270), 333 (362), 334 (381)
Naujasis Sveržanis (Baltarusija) 108, 109, 327 (133)
Nedzica (Lenkija) 336
Nemenčinė 280, 281, 333 (374)
Nemunas 30
Nesvyžius (Baltarusija) 12, 13, 73, 76, 97, 98–100, 108–110, 116–118, 184–186, 189, 200, 202–204, 231–235, 238, 245, 255, 257, 258, 259, 261, 262, 269, 287, 298, 313–315, 317, 321, 322, 325 (59), 327 (112, 113, 115–117, 132, 136, 137), 328 (153), 330 (233, 251, 252), 331 (283), 332 (318, 319, 321–324, 332), 334 (390), 335 (421, 426)
Nyderlandai 134, 175
Norviliškės 224, 331 (278)
- Odensė** (Danija) 138
Olandija 74, 137, 215
Olyka (Ukraina) 72, 81, 326 (72)
Opatuvas (Lenkija) 44–47, 324 (31), 325 (33)
- Paduva** 49, 113, 177, 185
Palenkės Biala (Lenkija) 296, 298, 334 (399, 405)
Palenkės Janovas (Lenkija) 302, 303, 334 (408)
Palestina 99
Panonija 68
Paparčiai 13
Pavandenė 252
Perkovičiai (Baltarusija) 33
Perloja 114
Petrapilis 9, 328 (165)
Pienkos (Lenkija) 28
Pietų Europa 49, 138
Pinčuvus (Lenkija) 51
Pinskas (Baltarusija) 107, 279, 280, 333 (373), 336
Pjačenca (Italija) 18
Plockas (Lenkija) 16, 35
- Podolė** (Ukraina) 231
Polesė (Baltarusija) 107, 336
Polesė (Lenkija) 28, 336
Polockas 38, 39, 271
Poznanė 17, 35, 44, 51, 118
Pskovas 126
Purvinai 287
Putilainys 286
- Ryga** 38, 49, 60, 96, 218, 219, 325 (35, 44, 51), 331 (273), 336
Rykantai 227, 331 (281, 282)
Rytprūsiai 216
Rytų Europa 196, 203
Roma 18, 19, 34, 50, 51, 67, 75, 157, 177, 183, 189, 194, 196, 324 (1)
Rudamina 246, 247, 249, 332 (303)
Rūdninkai 17
Rundalė (Latvija) 241, 243, 336
Rusia 22
Ružanai (Baltarusija) 302, 304, 322
- Saksonija** 231
Salantai 246
Selcai (Baltarusija) 22, 92
Serakuvas (Lenkija) 329 (203)
Silezija 72
Simnas 221, 331 (275)
Skaruliai 244, 245, 332 (299)
Skirsnemunė 244
Slanimas (Baltarusija) 305, 336
Sluckas 74, 235, 298
Smolenskas 39, 72, 76, 83, 114, 223, 235, 245
Straupė (Latvija) 63, 325 (48)
Supraslė (Lenkija) 20, 21, 24, 26, 106, 107, 324 (2–5), 327 (128)
Svieriai (Baltarusija) 115, 116, 328 (151)
- Šėduva** 282, 334 (379)
Šiauliai 140, 310, 336
Šiaurės Europa 41–43, 67, 110, 127, 138, 191, 208, 218
Šiluva 115, 328 (149)
Švedija 24, 39, 135

- Talinas** 195
Tarnuvas (Lenkija) 55, 132, 136
Teliatičiai (Lenkija) 31, 324 (20)
Telšiai 162
Tykocinas (Lenkija) 92
Tilžė 10
Tytuvėnai 13, 38, 72, 138–140, 144, 310, 321, 328 (176), 334 (414)
Torūnė 37, 95, 136, 195
Trakai 16, 28, 39, 44, 118, 179, 203, 263, 266, 280, 333 (334, 341), 336
Tverė 22
- Ukmergė** 205, 263, 267, 336
Ukraina 7, 82, 107, 145, 177
Upytė 34, 140
Upsala 135
Užanai (dab. Užanka (?), Baltarusija) 232, 234, 235
- Vabalninkas** 314
Vakarų Europa 7, 36, 48, 193, 200, 216
Valkininkai 17
Varėna 114
Varmbrunas (Lenkija) 72
Varniai 308, 310, 334 (415)
Varšuva 17, 76, 82, 83, 162, 171, 196, 336
Veliuona 216–218, 322, 331 (271)
Venecija 185, 194, 195
Vengrija 39, 68, 69, 81, 127, 336
Videniškiei 10, 205–208, 314, 322, 330 (255), 331 (256, 257), 335 (423)
Vidurio Europa 36, 38, 131, 191, 196
Vievis 118
Vygriai (Lenkija) 85, 86, 326 (80, 81)
- Vileika** (Baltarusija) 27
Vilkaviškis 8
Vilnelė 50
Vilnius 9–14, 16, 17, 20–24, 26, 34–36, 38, 40, 44, 46–52, 54–57, 66, 67, 69, 70, 72–77, 81–85, 88, 95, 96, 100, 101, 110–113, 115, 118, 121, 125–128, 132, 134–138, 140, 141, 144–146, 153, 154, 156–161, 164–166, 168–175, 177–181, 183, 184, 188, 189, 191–198, 200, 203, 204, 211, 214, 221–224, 230–232, 234–239, 243, 246, 249, 250, 252, 260, 263–265, 268, 279, 280, 283–287, 289–297, 305–307, 315, 316, 318, 320–322, 324 (6, 7, 27, 32), 325 (36, 41, 53, 63), 326 (71, 74–79), 327 (139–141, 143–146), 328 (160, 167), 329 (187, 210, 217, 218, 220, 223), 330 (224–226, 228, 235, 240, 244–246, 253), 331 (276, 277, 284–286), 332 (306–309), 333 (372), 334 (380, 384–389, 392–398, 410, 411), 335 (420, 424, 425), 336
- Vinycia** (Ukraina) 122
Vitebskas (Baltarusija) 25, 34, 211, 281, 284
Vloclavėkas (Lenkija) 68
Vlošakovicai (Lenkija) 158, 159
Vokietija 41, 43, 49, 67, 145, 175, 177, 216, 336
Voluinė (Ukraina) 34
Vroclavas (Lenkija) 72
- Zalcburgas** 38, 39
Zietela (Baltarusija) 296, 300, 301, 334 (407)
- Žasliai** 263
Žemutinis Kazimieras (Lenkija) 240
Žydačivas (Ukraina) 144, 145, 329 (185)
Žikovičiai (Baltarusija) 274

Matušakaitė, Marija

Ma661 Išėjusiems atminti : laidosena ir kapų ženklavimas LDK / Marija Matušakaitė. – Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2009.–352 p.: iliustr.

Santr. angl. – Bibliogr.: p. 9–14. – Asmenvardžių ir vietovardžių r-klės: p. 337–351.
ISBN 978-9955-854-19-7

Šioje knygoje aprašoma, kokiomis iškilėmis į amžino atilsio vietą mirusius artimuosius išlydėdavo XVI–XVIII a. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kilmingieji, kaip per laidotuves būdavo dekoruojamos ir puošiamos bažnyčios, katafalkai, karstai, laidojimo vietos. Supažindinama su išlikusiais ano meto kapais, kriptomis, kolumbariumais, mauzoliejais, koplyčiomis. Analizuojama kokiomis raiškos priemonėmis naudojosi skulptoriai ir tapytojai, antkapinės ir memorialinės dailės kūrėjai, kokią vietą šis paveldas užima Lietuvos ir visos Europos kultūros kontekste.

UDK 726+373](474.5)(091)

Marija Matušakaitė

IŠĖJUSIEMS ATMINTI

Laidosena ir kapų ženklavimas LDK

Fotografas

Klaudijus Driskius

Redaktorius

Petras Kimbrys

Dailininkas maketuotojas

Martynas Gintalas

Tiražas 1000 egz.

Vilniaus dailės akademijos leidykla,

Dominikonų g. 15, LT-01131 Vilnius

www.leidykla.vda.lt

Spausdino UAB „Standartų spaustuvė“

S. Dariaus ir S. Girėno g. 39, LT-02189 Vilnius